

Laudáció

KUKORELLI ISTVÁN
professzor

JUSTITIA REGNORUM FUNDAMENTUM-díj
átadása alkalmából

Kukorelli István Téten látta meg a napvilágot. Nagy ívű pályát futott be, elismert alkotmányjogász, alkotmánybíró, az MTA doktora, s mindeközben soha nem szűnt meg téti honpolgár lenni... Ezernyi szállal kötődik gyermekkorának helyszíneihez, a szülőfaluhoz, amelynek várossá válásakor – legnagyobb öröme – első díszpolgárává lehetett, s az iskolához, a pannonhalmi bencés gimnáziumhoz, amelytől életre szóló, meghatározó élményeket kapott, s amely a közösségi lét szépségével ajándékozta meg. A Pannonhalmán töltött négy, sok szempontból szigorú, kemény, de szellemi-lelki növekedés szempontjából meghatározó év során a bencés tanárok gondolkodásra ösztönözték diákjaikat, folytonos kétkedésre, arra, hogy érvek és ellenérvek mentén gondolkodjanak és haladjanak az értékek elfogadása felé. Kukorelli István ott tanulta meg, hogy az embernek az elvei szerint kell cselekednie és nem a cselekedeteire kell elveket keresnie. Vallja, hogy Pannonhalmán együtt van ezer esztendő, s ez arra figyelmeztet minket, hogy meg kell próbálnunk összeegyeztetni a haladást a modernizációval, a magyarságot az európaisággal. Ezen eszmék jegyében igyekezett mindig is munkálkodni. 2004-ben a bencés közösség a Szent Márton-díj odaítélésével hálálta meg a nagy jogtudós hűséges kötődését, 2011-ben pedig a Pannonhalmi Diákszövetség elnökévé választotta.

Kukorelli István 1970-ben érettségizett Pannonhalmán, majd egy év sorkatonai szolgálat után, 1971-ben kezdte meg tanulmányait az ELTE Jogi Karán. Már a kezdetektől a közjog keltette fel az érdeklődését. Másodéves korától részt vett a tanszéki diákkörben, később a diákkör titkára lett. Az államvizsga után az alkotmányjogi tanszéken kezdett tanársegédként dolgozni. Fiatal oktatóként a közjog és annak történelmi vonatkozásai foglalkoztatták. 1976-tól évente 2–3 szemináriumot vezetett, és mind a mai napig – még az egyetemi „tömegképzés” korában is – ragaszkodik az emberközeli oktatáshoz, az „osztályaihoz”. Gondosan őrzi az összes szemináriumi csoportja névsorát. Iskolateremtő tanár, akinek kitűnő tanítványok sora nőtt ki a kezei közül. Kukorelli István magáénak vallja Magyary Zoltán ismert mondását: „Nem az a professzor, aki tanít, hanem akinek tanítványai vannak...” S tanítványai meghálálják elhivatottságát... Tanárok esetében természetes jelenség, hogy hallgatók különböző tartalmú és értelmű „becenevet” használnak egy-egy oktató megjelölésére. Az azonban már korántsem mindennapi, hogy a professzor úr a „Kukó” becenevet büszkén vállalja olyan közösség előtt is, amelynek szemében ő maga az állandóságot, a bölcsességet, a higgadt megfontolást képviseli, és mégsem veszít semmit tekintélyéből... Több ízben is őt választották meg az ELTE jogi karának legnépszerűbb oktatójává. A hallgatók internetes bejegyzései is a mai napig töretlen megbecsültségéről tanúskodnak.

1988-ban Kukorelli István kandidátusi fokozatot szerzett, 1988 és 1989 között az ELTE Állam- és Jogtudományi Karának oktatási dékánhelyettese volt. Két évvel később kinevezték az Alkotmányjogi Tanszék vezetőjévé, e tisztséget 1999-es alkotmánybíróvá való megválasztásáig töltötte be. 2013 óta ismét ő a tanszék vezetője. 1992-ben jelent meg Alkotmányjog c. tankönyve. A közjogi rendszerváltozás után ez a tankönyv vállalkozott először az alkotmányjog teljes és átfogó feldolgozására. E tankönyv szemléletváltozást hozott az alkotmányjog oktatásában. Egyszerre szakított az alkotmányjogi normák egyszerű ismertetésével, valamint a jog mindenkor ható ideológiai funkciójának dogmájával. A könyv nemcsak a hatalmi viszonyoknak intézményes keretet adó, egyre nagyobb jelentőségű jogág normáit ismerteti, hanem a maradandó tudományos nézeteket

és alkotmányos értékeket is közvetíti a hallgatók felé. A kötet több kiadást is megért; hallgatók tízezrei tanultak belőle az évek során. Kukorelli István 1998-ban habilitált, 1999-ben a köztársasági elnök egyetemi tanárrá nevezte ki.

Közéleti működésének kezdetét a Pozsgay Imrével való szoros munkakapcsolata jelentette: előbb a Hazafias Népfront Országos Tanácsa és Titkársága tagjának, majd 1989–90-ben az ügyvezető elnökség elnökének választották. Az ügynevezett harmadik oldal képviselőjeként részt vett a Nemzeti Kerekasztalon; a kerekasztal-tárgyalások időszaka élete egyik nagy élménye. A Nemzeti Kerekasztalra ma már egyfajta alkotmányozó nemzetgyűlésként tekint: ott születtek meg a jogállami rendszerváltás törvényei. 1990-ben a Hazafias Választási Koalíció képviselőjelöltjeként indult a parlamenti választásokon, majd 1991-ben alapító tagként bábáskodott a Nemzeti Demokrata Szövetség megszületésénél. Ezután azonban visszahúzódott a politikai élettől. 1994-ben az Országos Választási Bizottság tagja lett, 1997-től pedig a testület elnöke. Ezt a munkáját nem politikai, hanem közéleti megbízatásnak tekintette, s mindvégig törekedett arra, hogy objektíven és semlegesen, az egyes pártoktól egyenlő távolságot tartva dolgozzon. Ars poeticája: „mindent arányosan”. Ennek a hozzáállásnak is lehetett szerepe abban, hogy 1999-ben példátlan módon hatpárti konszenzussal választották meg alkotmánybírónak. Alkotmánybírói működésének 9 éve során közel háromezer döntésnek volt részese, 228 ügyben előadó bíróként 61 esetben pedig különvéleményt, illetve párhuzamos indokolást írt. Mindig a konszenzust kereste, de elveihez következetesen, azokból nem engedve. Komoly belső küzdelmet és vívódást jelentettek számára azok az esetek, amikor nem tudott azonosulni testület többségi döntésekkel, s ilyenkor – nem szívesen bár, de – különvéleményt írt. Azt tartja, hogy e különvélemények gyűjteménye az ő élő lelkiismerete. S valóban, ha visszanezünk, akkor nincs olyan különvéleménye, amelyet az idő látványosan megcáfolt volna, sőt, nem egyet fényesen igazolt is. Alkotmánybírói mandátuma 2008. július 3-án járt le, ezt követően visszatért a tudományos életbe. Akadémiai doktori értekezését 2010-ben védte meg. 2011-től az MTA Állam- és Jogtudományi Bizottságának az elnöke. 2010-ben megkapta a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztje a csillaggal kitüntetését. 2008 és 2013 között másik szűkebb hazájában, a győri Széchenyi Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Karán oktatott, az Alkotmányjogi és Politikatudományi Tanszék vezetőjeként.

Kukorelli István részt vett az ország egyik legrégebbi szakkollégiumaként működő Bibó István Szakkollégium megalapításában, amelynek 1983 óta elsődleges célja szakmailag felkészült, közéleti kérdésekben tájékozott és a társadalom problémái iránt nyitott jogászok és politológusok képzése. 2005-ben a szakkollégium szimbolikus gesztusként átadta Kukorelli Istvánnak összes kulcsait, 2008-ban pedig a Harkály-díjjal tüntette ki. Kiemelkedően fontosnak tartotta, tartja ma is a fiatalok, az általános és középiskolások jogtudatos polgári identitásának, alkotmányos ismereteinek fejlesztését, amelyről számos, az állampolgári ismereteket közvetítő tankönyve is árulkodik.

Kukorelli István alapító tagja a Független Jogász Fórumnak, a Magyar Népfőiskolai Társaságnak, a Magyar Politikatudományi Társaságnak és a Magyar Alkotmányjogászok Egyesületének, amelynek 2007-től folyamatosan elnöke. 2011-ben megválasztották a Bencés Diákszövetség elnökének. Eddigi pályafutása során összesen mintegy 50 civil és szakmai szervezetnek volt tagja, illetve tisztségviselője.

A *Justitia Regnorum Fundamentum*-dj átadásával az ombudsman elismerését fejezi ki azért a gazdag tudományos, oktatói és közéleti munkásságért, amelyet Kukorelli István az elmúlt évtizedekben fáradhatatlanul kifejtett. Tartalmas és sikeres életpályájának derekán további sok sikert kívánunk Önnek!

Budapest, 2014. július 4.